

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru Cevap

Trump'ın Nükleer Anlaşmadan Çekilmesi

Soru:

Bildiğimiz kadarıyla Amerika, kurumlar devletidir. Uluslararası politikada Amerika'nın ana hatlarını başkan değil, yönetim kurumları belirler. Amerika, İran'la imzaladığı nükleer anlaşmayı bir zafer olarak kabul etmişti. Şimdi ise anlaşmadan çekilen Trump, bunu bir zafer olarak addetti. Bunu nasıl açıklayabiliriz? Lütfen bunu açıklar mısınız, teşekkür ederim.

Cevap:

Evet, her ne kadar karar vermede başkanın üslubu ön planda olsa da Amerika'nın uluslararası politikadaki ana hatlarını başkan değil, kurumlar yönetir. Fakat soruda, bu ana hatların üzerine oturtulduğu temele değinilmiyor. İşte cevabın püf noktası buradadır. Kurumlar devletinde bu temel, Amerikan çıkarlarıdır. Eğer Amerikan çıkarları gereği, belli şartlarda bir anlaşma imzalamak gerekiyorsa, kurumlar da başkan da bu anlaşmayı onaylar. Eğer Amerikan çıkarları gereği bu anlaşmanın iptali gerekiyorsa, kurumlar da başkan da anlaşmanın iptalini onaylar. Bunun açıklaması şöyledir:

1- İran, alternatifini bulana değin Amerikan ajanı zorba Beşşar rejimini korumak için kritik önemdeydi. Amerika, Suriye'deki halk hareketinin attığı İslami slogan ve dillendirdiği İslami yönetimden korkuya kapıldı. Tiranın devrilip yerine Suriye'de bir İslami yönetim kurulmasından, özellikle de 2015 yılında terazide halk hareketinin kefesinin ağır bastığı ve bölgeleri teker teker ele geçirdiği bir zamanda bölgedeki nüfuzunun yok olup gitmesinden tırstı... Bu yüzden Amerika, İran rolünü barizleştirmek ve İran'a uygulanan yaptırımları kaldırmak istedi. Ki kendisine tevdi edilen rolü yerli yerince oynayabilsin. Dolayısıyla Amerikan çıkarları, yaptırımların kaldırılması için böyle bir anlaşmanın imzalanması gerektirmişti. Anlaşmanın, bütün kriterlere göre İran'ı aşağılayıcı ve küçük düşürücü bir anlaşma olduğu aşikâr... Bunun en iyi kanıtı, önceki ABD başkanının yaptığı açıklamalardır. 14 Temmuz 2015'de imzalanan anlaşmanın hemen akabinde bir televizyon programına konuk olan ABD Başkanı Obama, "Uzlaşmayla Tahran için nükleer silaha uzanan tüm yolların kapandığını söyledi... Anlaşmaya göre İran'daki santrifüjler üçte iki oranında azaltılacak, uluslararası gözetim altında depoya kaldırılacak, İran, nükleer malzemelerinin yüzde 98'ni yok edecek, kuralları ihlal ederse yaptırımlar tekrar yürürlüğe konacak, IAEA, bütün faaliyet ve tesisleri sıkı bir şekilde denetleyecek yetkilere sahip olacak." [14.07.2015 BBC] 20 Temmuz 2015'de Güvenlik Konseyi'nin anlaşmayı onaylamasından sonra 22 Temmuz 2015'de yayınlanan soru cevapta, İran ile imzalanan nükleer anlaşmadan Amerika'nın amacının ne olduğunu açıklamıştık. "Bütün bunlar gösteriyor ki Amerika, bu anlaşmayla İran'dan yaptırımları kaldırarak ve onunla açık ilişkilere girerek işlerini kolaylaştırmayı amaçlıyor. Ki İran rolünü oynamaya devam etsin. İran'ın bu rolü, Amerika'nın işini kolaylaştıracak, yükünü hafifletecek, bölgedeki ülke ve halklara yönelik Amerika'nın ayak oyunlarını örtbas edecektir. Böylece İran, Irak, Suriye ve Yemen'de olduğu gibi bugüne kadar perde gerisinden uyguladığı Amerikan politikasını artık şeffaf bir perde gerisinden ya da perde olmadan uygulayacaktır!" Gerçekten de İran, sahte direniş, direnç ve iğrenç mezhepsel dürtü adı altında, açıkça ve herkesin gözü önünde Suriye, Irak ve Yemen'de Amerika adına kirli ve mücrim bir rol oynamıştır.

Bu yüzden o zaman ki Amerikan çıkarı, İran'ın ekonomik durumuna kolaylık sağlamak ve bölgede Amerikan planlarını aktif bir şekilde uygulamak için böyle bir anlaşmanın imzalanmasını gerektiriyordu. Amerika, İran'a uygulanan yaptırımların kaldırılmasından oldukça memnundu. Çünkü Suriye, zayıflayan zorba Beşşar rejiminden ötürü neredeyse Amerika'nın kontrolünden çıkmak üzereydi. Onun için Amerika, İran'dan devrilmekte olan zorba rejimi savunmasını istiyordu. Amerika, İran'a uygulanan yaptırımların kaldırılmasından oldukça memnundu, çünkü 2015 yılında Beşşar, kırılğan bir yapıdaydı ve neredeyse yok olmak üzereydi. Bu nedenle Amerika, Suriye'deki rolünü daha etkin hale getirmek için 14 Temmuz 2015'de İran ile bir nükleer anlaşma imzaladı. Dahası, 30 Eylül 2015'de Obama-Putin görüşmesi sonrası Rusya'yı askeri olarak Suriye'ye

soktu ve alternatif Amerikan ajanı bulunana dek Beşşar rejiminin devrilmesini önlemek için Rusya'nın müdahalesine yeşil ışık yaktı.

2- Fakat şuan Amerikan bakış açısı değişti ve Beşşar, yükselişe geçti. Bu, Trump yönetiminde farklı bir bakış açısı oluşturdu. Kurtuluş arayışı içerisinde olan Irak ve Suriye halkına karşı doğrudan ya da dolaylı olarak başarılar elde ettikten sonra artık Amerika'nın İran'a doğrudan esasi bir rol verme ihtiyacı kalmamıştır. Görüldüğü gibi şuan ki şartlar değişti. Bu değişim, Obama döneminin sonuna doğru başladı. Türkiye ve Suudi Arabistan rejimleri Suriye'de doğrudan aktif rol üstlenmeye başladılar. Bu iki ülkenin, Suriye devrimine karşı kurduğu entrika, Rusya, İran, İran partisi ve devrimcilerin gücünü kıramayan Suriye rejiminin silahlarından çok daha tehlikeli ve şeditti. Türk ve Suudi rejimleri, karmaşık yöntemlerle rejimin zaferler elde etmesine olanak sağladı. İran rolü, Türkiye ve Suudi Arabistan öncesinde koşulları yöneten doğal rolüne nazaran geriledi... Böylece Amerika, İran için tek başına işleri kotaran değil, tamamlayıcı bir rol üstlenmesine karar verdi. Bu, Astana anlaşmalarında açıkça görülüyor. Amerika, çatışmasızlık bölgeleri adı altında Suriye devriminin ateşini düşürebildi. İşte bu, şuan Amerika'nın İran ile imzalanan nükleer anlaşmadan çekilmesinin nedenlerinden biridir. Çünkü Amerikan çıkarı, bölgede İran'ın rolünü hafifletici yeni koşulların altyapısını oluşturmak için anlaşmadan çekilmeyi gerektiriyor. Bu yüzden Trump, nükleer anlaşmadan çekilme niyetini göstermek için anlaşmanın İran'a haddinden fazla fayda sağladığını söyledi. Trump'ın iddiasına göre uzlaşma, İran'ın nükleer silah elde etmesine yardımcı oluyor. Trump, İran'la yapılan nükleer anlaşmadan çekildiğini açıklamak maksadıyla 08 Mayıs 2018 günü Beyaz Saray'da düzenlediği basın toplantısında, "Anlaşmanın sürmesinin, Ortadoğu'da bir nükleer silah yarışına yol açabileceğini savundu. İran'ın nükleer silaha sahip olmasından daha tehlikeli bir şeyin olamayacağını belirten Trump, "Teoride bu anlaşma ABD ve müttefiklerini koruyacaktı. Bu anlaşma İran'ın uranyum zenginleştirme faaliyetlerine devam etmesini sağladı... Ancak gerçek olan şu ki tüm İran'ın ve İranlıların çıkarına olan yeni ve kalıcı bir anlaşma yapmak isteyeceklerdir. Bunu istedikleri takdirde ben de hazır, istekli ve yetkin olacağım... Görüşmelerimizden sonra İran'ı bu anlaşmayla nükleer silah elde etmekten alı koymayacağımızı anladık. Bu yüzden bu anlaşmadan çekildiğimizi açıklıyorum... Nükleer anlaşma İran'ın bölgedeki amaçlarını engellemedi. Başkanlık memorandumunu imzalayacağım ve İran'a ekonomik yaptırımları yeniden getireceğiz." dedi. Ve anlaşmayı imzalayarak ayağa kalktı. Trump, "ABD tarihinin en kötü anlaşması. Bu anlaşma kusurlu bir anlaşma. Hakkında bir şeyler yapmalıyız. Şartları kabul edilemezdi. Anlaşmadan çekildiğimizde, kalıcı, sürdürülebilir ve kapsamlı bir çözüm arayacağız... Bu anlaşma felakettir. İran rejimine milyonlarca dolar verdi" ifadelerini kullandı. [08.05.2018 Sputnik, El Cezire] Trump'ın, İran nükleer anlaşmasından çekilmeyi haklı çıkarmak için kasten yalan ve abartılı cümleler kurduğu ve İran'ın yeteneklerini fazlasıyla abarttığı açıktır. Asıl sebebe değinmedi. Oysa şuan Amerikan çıkarı, İran rolünün küçültülmesini, bölgedeki rolünün hafifletilmesini, Amerikan isteklerine uymak için de her an hazır ve nazır olmasını gerektiriyor... Bu duruma Amerikan politikasında sıkça rastlanır. Amerika, çıkarları doğrultusunda politikasında değişiklik ve tadilat yapar, tıpkı Rusya'ya karşı olduğu gibi. 30 Eylül 2015 tarihindeki Obama-Putin zirvesinden sonra Amerika, görevi Beşşar'ı korumak olan İran'a destek olmak için Rusya'ya Suriye'ye müdahale teklifinde bulundu. Böyle bir rol üstlenme arzusunda olduğunu görünce de Suriye'ye müdahalesine izin verdi... Fakat Rusya, verilen rolü istismar edip, sanki Amerika'dan bağımsız başına buyruk hareket ediyormuş gibi bir portre çizince, Amerika, çıkarı gereği haddini bildirmek için askeri saldırılar yoluyla Rusya'ya "bir ders verdi". Nitekim 14 Nisan 2018 tarihinde yayınladığımız soru cevapta bunu etraflıca açıkladık: "Amerika'nın Suriye'ye yönelik saldırısı, Suriye'deki kimyasal silah tesislerini vurmaktan daha ziyade Rusya'yı uslandırmak içindi. Bugün sabaha karşı yaklaşık 10 hedef vuruldu. Ancak medyada bu sabah bazı askeri uzmanların yaptığı yorumlara göre vurulan hedeflerin çoğu, kimyasal fabrika ya da araştırma merkezleri değil askeri noktalar." Amerikan politikasının, çıkarları doğrultusunda değişiklik arz etmesi oldukça meşhurdur.

3- Sonra burada Amerikan çıkarlarının gerektirdiği başka bir durum daha var. Amerika, Yahudilerin işgal altındaki Filistin ve Kudüs saldırısı hakkında gündemi saptırmak istedi. Uzun zamandır Amerika, Büyükelçiliğini Kudüs'e taşımanın hazırlıklarını yapıyordu. Ancak iki devletli çözüm ve Kudüs'ün bölünmesi beklentisiyle büyükelçiliğinin taşınmasını erteliyordu. Şimdi Amerika, iki devletli çözümden başka bir çözüm ön görüyor. İki devletli çözümde bazı tadilatlar ve rötuşlar yaptı, yüzyılın anlaşması adı altında farklı çözümler sundu. Bu çözüm doğrultusunda daha

önce onaylanan büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararını yürürlüğe koydu. Bu durumun verdiği hassasiyeti hafifletmek istemesi nedeniyle Amerika, 21 Mayıs 2017'de Ruveybida yöneticiler ile yapılan zirvede İran'a yüklendi ve rolünü abarttı. Zirvede Trump, Yahudiler ile Suudi rejimi ve diğer rejimler arasındaki barış anlaşmasına meşruiyet kazandırmak için 55 İslam ülkesinin lider ve temsilcilerine hitaben bir konuşma yaptı. Filistin sorununa ilişkin belli bir çözümü yürürlüğe koyma talimatı verdi. Ancak henüz bu çözümün ne olduğunu kamuoyuna açıklamadı. Suudi rejimi de bu çözümü pazarladı ve onaması için Filistin yönetimine baskı yaptı. Başka bir deyişle Trump, Filistin, İsrail ve Miraç topraklarını gasp eden Yahudi varlığı yerine İran düşmanlığı üzerine yoğunlaştı. Trump'ın peşinden giden Suudi Arabistan da söylemlerini destekleyerek pazarlamasını yaptı... Dolayısıyla Amerikan çıkarı, İran'ı küçük düşürücü anlaşma değil de güçlendirici bir anlaşmamış gibi İran nükleer anlaşması konusunu abarttı. Oysa Trump ve başkalarının, bu anlaşmadan başka İran'ı daha küçük düşürücü bir anlaşma bulmaları oldukça zordur...

Amerika'nın, bölgede Yahudi varlığı yerine düşman olarak İran üzerine odaklandığı görülmektedir. Örneğin Amerika, İran'da meydana gelen protesto gösterilerinde, gösteriler üzerine odaklandı ve protesto dalgası üzerinde sörf yaptı. Hâlbuki bölgede İran'ın oynadığı rolün, çok iyi etüt edilmiş bir Amerikan politikası olduğu bilinmektedir. Amerika'nın, İran'daki protesto dalgasında sörf yapması, rejim değişikliğinden daha ziyade başka amaçlar içindi. 11 Ocak 2018 tarihli soru cevapta biz bunu açıkladık: "6- Peki neden o zaman Amerika, protesto dalgasında sörf yaptı ve mal bulmuş Mağribi gibi gösterilere dört elle sarıldı? Bunun iki önemli nedeni var: Birincisi: Filistin sorunu ve Trump'ın Kudüs açıklamasından sarfı nazar etmek ve bölgeyi İran meselesiyle oyalayıp onu bölgede öncelikli düşman haline getirmek. İran'a odaklanma, Filistin gaspçısı Yahudi varlığını gözlerden ırak eyleyecek ya da gözden düşürecektir... İkincisi: İran'la mücadele ve bölgedeki ajanlarını İran tehlikesinden koruma bahanesiyle ajanlarının Amerikan uydusu olarak kalmalarını sağlamak için bir gerekçe üretmek. Onun için Kudüs'ü, iman edenlere düşmanlık etmede insanların en şiddetlisi durumdaki Yahudi varlığının başkenti olarak ilan eden Trump'ın bu kararı, aslında Amerikan ajanlarının sırtlarına vurulmuş sert bir yumruktur... Kudüs, Müslümanların göz bebeğidir. Trump'ın bu açıklaması karşısında sessizlik postuna bürünme, dostluk ve sevgi gösterisinde bulunma, Amerikan ajanları olarak kalma, bu ajanlar için büyük bir skandaldır... İşte bu yüzden Trump, gittikçe tırmanan İran karşıtı açıklamalar yapmaktadır ki ajanları, Kudüs hakkındaki açıklamasına rağmen Amerikan yanlısı ve ajanı olarak kalma gerekçesi için o açıklamalara tutunsunlar... Onların, Trump azılı düşman İran'la mücadele etmektedir sözlerinin anlamı da budur! Mazeretleri özürlerinden beter.

قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ "Allah onların canlarını alsın. Nasıl bu hale geliyorlar?" [Münafikün 4]"

4- Kuşkusuz nükleer anlaşmada mihenk taşı Amerika'dır. Avrupa ise, Amerikan versiyonu anlaşmayı kabul edip, herhangi bir taraf gibi sadece anlaşmaya imza atmakla yetindi. Yani geri dönüşümle yetindi! Nükleer uzlaşma müzakereleri sırasında Avrupa'nın pozisyonunu, 22 Temmuz 2015 tarihli soru cevapta açıkladık. Açıklamadan sonra şöyle dedik: "İşte böylece Avrupalıların önünde, -bu Amerikan-İran nükleer anlaşmasını engelleyemeyeceklerini veya Amerikan nüfuzuna karşı etkili olamayacaklarını kavradıktan sonra- içinde buldukları finansal sıkıntılar sürerken yatırımlar ve projeler kaparak ganimet elde etmek üzere İran'a doğru hareket etmekten başka çıkar yol kalmamıştır. Yine bu sayede aynı zamanda, Amerikan nüfuzunun yanı başına kısmen de olsa Avrupa nüfuzunu uzun vadede geri getirmek için İran içinde çalışma imkânı da bulacaklardır..." Nükleer anlaşmayı istismar eden Avrupa, İran'a ticari açılım başlattı. Avrupa ile İran arasındaki dış ticaret dengesi arttı. Anlaşmadan önce ve yaptırımlar sırasında Amerika ile olan ticari ilişkileri diğerlerine nazaran azdı. İşte Trump'ın alelacele anlaşmayı iptal etmesinin üçüncü sebebi de, Avrupa'ya özellikle ticari açıdan darbe indirmektir... 7 Mayıs 2018'de Trump, Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "İran anlaşmasıyla ilgili kararımı yarın saat 14.00'te Beyaz Saray'da açıklayacağım" ifadesini kullandı. Daha önceki açıklamalarında Trump, İran'la nükleer anlaşma konusunda 12 Mayıs'ta nihai kararını açıklayacağını belirtmişti. Belli ki Trump'ın, nükleer anlaşmadan çekilme tarihini öne çekmesinin nedeni, nükleer anlaşmadan çekilmeyi önlemek için Avrupa'nın gösterdiği çabalardı. El Arabi El Cedid sitesinin Axios sitesinden aktardığına göre, ABD Dışişleri Bakanı Mike Pompeo, 4 Mayıs 2018 Cuma günü Fransız, İngiliz ve Alman mevkidaşına başkan Trump'ın ülkesini nükleer anlaşmadan çekme niyetinde olduğunu bildirdi. Trump, geçtiğimiz aylarda anlaşmada olası bir değişiklik yapma konusunda ABD'li müzakerecilerle varılan karşılıklı anlayışı reddetti. Amerika,

Avrupalılarla ortak bir anlayış ve işbirliğini kabul etmedi. Hatta onları kale bile almadı. Bu da Amerika'nın başka hesabı olduğunu gösterir. Avrupalılar ile işbirliğinden ziyade onları bu konuda ekarte etmek istedi.

5- Avrupa, anlaşmanın iptal edilmesi halinde anlaşmanın vereceği ticari zararın siyasi zarardan daha çok olacağını fark etti. Onun için Trump ile görüşen Avrupalı liderler, Trump'ı anlaşmadan çekilme konusunda caydırmak için gayret sarf ettiler. Bu nedenle Macron, Amerika'ya gitti ve ABD başkanını anlaşmadan çekilme niyetinden caydırmak için çalıştı, ancak başarılı olamadı. Ardından Almanya Başbakanı Merkel, Amerika'ya gitti. Her iki lider de ABD'ye taviz verdi, ama tavizler kabul görmedi. Dolayısıyla Avrupa pozisyonunda zayıflık olduğu görüldü. Sonra İngiltere, harekete geçti, Macron ve Merkel ile bir telefon görüşmesi yaptı. Hep birlikte İran nükleer anlaşmasına bağlı kalacaklarını açıkladılar. Daha sonra İngiltere Dışişleri Bakanı Johnson, Amerika'yı ziyaret etti ve anlaşmanın dünyayı daha güvenli kılacağını açıkladı. İngiltere daha güçlü hareket etmeye başladı. Onun için Trump, Avrupa'nın bu çabasına engel olmak için anlaşmaya ilişkin tutumunu 12 Mayıs'tan 8 Mayıs tarihine çekti ve o gün gerekli açıklamasını yaptı. Avrupalıları hesaba bile katmadı. Çünkü Amerikan kurumları, bu üç nedenden ötürü anlaşmanın iptal edilmesinin Amerikan çıkarına olacağını düşündü.

6- Tepkilere gelince, şu şekildedir:

A- Avrupa, üzüntülü, endişeli ve kaygılı! Almanya Başbakanı Merkel *"Trump'ın anlaşma ile ilgili aldığı karar, üzüntü ve kaygı verici... Bu anlaşmaya sadık kalacağız ve İran'ın yükümlülüklerini yerine getirmesi için çalışacağız. Almanya, İngiltere ve Fransa ile işbirliği içinde böyle bir karara vardı... Ortak diyalogla bir çözüm yoluna varılmalı... Avrupa, dış ve güvenlik politikasında daha fazla sorumluluk üstlenmek zorunda"* ifadelerini kullandı. Almanya'nın, İran'ın nükleer anlaşma kapsamındaki taahhütlerini yerine getirmesi için çaba göstereceğini vurguladı ve İran'ın anlaşmaya ilişkin yükümlülüklerini yerine getirdiğini belirtti. İran ile nükleer anlaşmanın sorgulanmaması gerektiğini ancak orijinaline uygun şekilde daha kapsamlı bir anlaşma için konuşulması gerektiğini kaydetti." [09.05.2018 Reuters, dpa] Merkel, Avrupa'nın Amerika karşısında başarısız olmasından duyduğu hayal kırıklığını ve anlaşmadan çekilme işleminin sonuçları hakkında kaygılarını dile getirdi. Avrupalılar, yukarıda da belirtildiği gibi, Trump'ı çekilme kararından caydırmak için Amerika'ya karşı en üst düzeyde seferber oldular. İran'la yeniden müzakere yapılması önerisinde bulunarak Trump'ın gönlünü çelmeye çalıştılar. Ama Trump, onların tuzağına düşmedi, dahası, anlaşmaya ilişkin tutumunu açıklayacağı tarihi öne çekerek Avrupalıları şaşırttı. Böylece Avrupalılar, Amerika karşısında zafiyet gösterdiler.

Daha sonra 2018 Mayıs'ın ikinci haftasında, Avrupa'dan, Amerika'nın anlaşmadan çekilmesinden duyulan hayal kırıklığı ve dehşeti yansıtan çelişkili ifadeler geldi. Öte yandan bazı açıklamalarında meydan okudukları da görüldü. Avrupa Birliği Dışişleri ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Federica Mogherini, *"Bugün yapılan "yeni yaptırımlar" açıklamasıyla ilgili olarak özellikle endişeliyim."* dedi. Mogherini, *"AB anlaşmayı korumaya karardır ve hep birlikte, uluslararası toplum olarak nükleer anlaşmayı koruyacağız."* şeklinde konuştu." [08.05.2018 Reuters] Trump'ın kararını değerlendiren Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, *"Nükleer anlaşma ölmedi dedi ve Pazartesi günü İngiltere, Almanya ve İran'ın anlaşmayı kurtarmak için görüşeceğini duyurdu... Görüşmede İran'ın balistik füze programı ve diğer konular ele alınacak. Le Drian, "Nükleer anlaşmanın sürdürülmesi gerektiğini belirterek, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumunun (IAEA) yaptığı denetimlerde İran'ın anlaşmaya uyduğunun görüldüğünü anımsattı."* [09.05.2018 el-Cezire] Tutumlarını açıklamak için ortak bir bildiri yayınlayan İngiltere, Fransa ve Almanya, bildirimde *"Hükümetlerimiz anlaşmaya uyulmasını temin etmeye bağlı kalacak ve geri kalan bütün taraflar ile de bunun böyle olmasını temin etmek için çalışacağız. Buna, anlaşmayla bağlantılı olan ekonomik faydalardan İran halkının yararlanmayı sürdürmesini sağlamak da dâhildir."* denildi. [09.05.2018 el-Cezire] Johnson, İngiltere parlamentosunda yaptığı açıklamada, *"Washington'un nükleer anlaşmadan çekilme kararı anlaşmaya ilişkin tavrımızı değiştirmeyecek. Anlaşmadan çekilme niyetimiz yok. ABD'ye, İran'la nükleer anlaşmanın diğer ülkeler açısından uygulanmasını engellemeye çağrısında bulunuyorum. Anlaşma İngiltere güvenliği açısından hayati bir önem taşıyor."* dedi. [09.05.2018 Guardian] Bu tutumlar, Avrupa'nın meydan okuyacağı ve sebat edeceğini göstermektedir.

Öte yandan, Avrupa'dan yapılan bazı açıklamalarda ise, geri adım atma, yumuşama ve şirketlerine karşı korktukları görüldü. Alman Federal Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Norbert Röttgen, "İran ile yapılan nükleer anlaşma kurtarılamaz, Amerika olmaksızın bu mümkün değil. Çünkü İran ile ticari ilişkilerini sürdüren Avrupalı şirketler, Amerika'nın sert yaptırımlarına maruz kalabilirler. O zaman bunun bedeli telafi edilemez" dedi. Ve şöyle bir uyarıda bulundu: "Dolayısıyla etkilenen şirketler, büyük olasılıkla ya yatırımlarını hızla durduracaklar ya da ülkeden tamamen ayrılacaklardır." [09.05.2018 Der Spiegel] RTL radyosuna konuşan Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian, "İran, ekonomik fayda karşılığında nükleer faaliyetlerine kısıtlama getirilmesini kabul etti. Avrupalılar bunu korumaya çalışacaklar... Yetkililer birkaç gün içinde İran'da faaliyet yürüten Fransız şirketleri ile bir araya gelerek, şirketleri ABD yaptırımlarından korumak için nasıl yardımcı olabileceklerini tartışacaklar." dedi. Dolayısıyla Avrupalılar, elde ettikleri ekonomik kazanımın akıbetinin ne olacağı konusunda endişeliler.

B- İran'ın tutumuna gelince, açıktır ki belli bir dereceye kadar nispeten sakindi ve Avrupa'ya eğilim göstermedi. İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani, "Trump'ın işi psikolojik savaş ve ekonomik baskılardan İran halkının etkilenmesine izin vermeyeceğiz. İran'ın istekleri yerine getirilmesi durumunda anlaşmaya ABD olmadan diğer taraf ülkelerle de devam edebiliriz. Bu kararı almak için bir kaç hafta bekleyeceğiz. Anlaşmayı imzalayan ve ona bağlı kalan diğer üyelerle diyalogumuzu sürdüreceğiz. Her şey milli çıkarlarımıza bağlıdır. Halkımızın anlaşmadaki çıkarları temin edilirse süreci devam ettireceğiz. Söz konusu anlaşma İran milletinin çıkarlarını içermeyen bir kâğıt parçası olursa, o zaman önümüzde açık bir yolumuz var." dedi. [09.05.2018 İran devlet televizyonu] İran Meclis Başkanı Ali Laricani da, "Avrupa daha önce Amerikan baskısına boyun eğdi. 2012-2015 yılları arasında önceki uluslararası yaptırımlar sırasında Avrupalı şirketlerin çoğu, kepenk indirdi... Anlaşmanın korunmasıyla ilgili yaptıkları açıklamalara fazla güvenemeyiz. Ancak İran'ın politik barışçıl bir çözüme ulaşmak için tüm yolları denediğini dünyaya göstermek amacıyla birkaç hafta boyunca bu test etmeye değer." şeklinde konuştu. [09.05.2018 DW] İran, Avrupalıların tutum ve kararlılığından emin değil. Yaptırımlar uygulandığında çıkarlarının zarara uğramasından korkuyor.

C- Rusya'ya gelince, Trump karşıtı tutumu Avrupalıların tutumuyla bir ve aynı değil. Tek başına bir tutum aldı. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, düzenlediği basın toplantısında, "Trump'ın kararı karşısında hayal kırıklığı yaşadık... Anlaşmayı iptal etmenin hiçbir gerekçesi yok, olamaz da... Nükleer anlaşmanın diğer tarafları ile işbirliğini sürdürmeye hazırız. İran ile de ilişkilerimizi geliştirmeye devam edeceğiz." diye konuştu. [09.05.2018 el-Cezire] Rusya, çekinerek de olsa diğer taraflarla yani Avrupalılar ile işbirliği yapmaktan söz ederken, ama onlarla da temasa geçmiş değil. Avrupalılar, Rusya olmadan İran ile bir araya gelmeye ve müzakere etmeye karar verdiler. Rusya'nın tutumu, sıkıntılı bir durumda. Bu konuda Amerika ile birlikte hareket edemiyor, çünkü bu, çıkarlarına ve İran politikasına ters. Avrupalılar ile birlikte hareket de edemiyor, çünkü Avrupalılar, Rusya ile ilişkileri gerginleştirmek için uğraş verdiler ki Amerika, Avrupalıları izole etmek için Rusya'yı kendilerine karşı kullanmasın.

D- Çin'in tutumuna gelince, Çin Hükümeti Özel Temsilcisi Gong Xiaosheng, "İran nükleer anlaşmasında yer alan bütün taraflar anlaşmaya sadık kalmalı ve anlaşmazlığın çözümünü için diyalog ve müzakere yolu kullanılmalıdır dedi ve Çin'in, anlaşmaya imza atan tüm ülkeler arasında işbirliğini ilerletmeye hazır olduğunu" söyledi. [09.05.2018 Xinhua] Bu, bulanık genel bir açıklamadır. Bu açıklamayla Çin, anlaşmadan çekilme karşıtı Avrupa ülkeleri tarafında yer almadığı gibi, dahası ABD ile Avrupa arasında denge politikası kurdu. Çünkü Çin, Amerika karşısındaki uluslararası zayıf pozisyonlarından ötürü Avrupa ülkelerine güvenemiyor. Sadece ticari ilişkilerini düşünüyor.

Özetle: Trump, İran ve İran çıkarları için bir zafer ve itibarını yüceltme anlamına geldiği gerekçesiyle nükleer anlaşmadan çekilmedi. Tam tersine Obama döneminde imzalanan bu anlaşma, gerçekte İran için bir zillet, nükleer projesi için de utanç verici bir tavizdir. Trump'ın anlaşmadan çekilmesinin nedeni, Amerikan çıkarlarıdır. Yukarıda da belirtilen üç faktörden ötürü Amerikan çıkarı anlaşmadan çekilmeyi ön görüyor:

A- Özellikle 2015 yılında gerek duyulan İran rolüne, artık 2015'teki gibi gerek yok...

B- Amerika'nın İran düşmanlığı, Yahudi varlığı düşmanlığı yerine geçmesi için Suudi Arabistan ve benzerleri karşısında İran düşmanlığını şişirmek...

C- İran'a ticari açılım gösterip Amerika'daki ticari ilişkilerini hafifletmek için anlaşmayı istismar eden Avrupa'yı özellikle ticari açıdan uslandırmak...

Amerika ve Batı, kâfir ve müşrik ecdadı gibidir. Hiçbir ahit gözetmezler, anlaşmaya sadık kalmazlar. Hiç bir zaman ahit ve antlaşmaları bozmaktan korkmazlar. Ahit ve anlaşmaya sadık kalmayı farz kılan İslam'ın değer ve hükümleri karşısında bunlar nerede? Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ **“Ey iman edenler! Anlaşmalara sadık kalınız”** [Maide 1] Yeryüzünde çokça bozgunculuk çıkaran, kullara zulmeden, ekin ve nesli yok eden kâfirlerden sonra bugün insanlık gerçekten hiç olmadığı kadar Raşidi Hilafet Devletine muhtaç. Hilafet Devleti, anlaşmalara sadık, ahitlere bağlıdır. İnsanlar arasında adalet, emniyet ve güvenliği yayar... Hadi ey Müslümanlar! Hilafeti kurun. Hilafet, zafer, izzet ve şan demektir. Şüphesiz Rasûlullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*, Halifenin ümmeti her türlü kötülük, zafiyet ve zülden koruduğunu belirtti.

إِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُنْفَقُ بِهِ **“İmam bir kalkandır, arkasında savaşılr ve onunla korunulur.”** [Müslim]

H.27 Şa'bân 1439

M.13 Mayıs 2018